

Activiteitenkalender

zondag 18 mei – 8 u tot 12 u
Studiewandeling vogelgeluiden
 Enkel voor al ingeschreven deelnemers!

zondag 25 mei – 7 u tot 20 u
Busuitstap naar de Voerstreek
Afspraak: Westrand, Dilbeek
Bijdrage: volwassen 15 €, kinderen 10 € • inschrijven bij Louis De Leeuw • eigen picknick meenemen

zondag 1 juni – 14 u
Natuurwandeling Wolfspuiten
Afspraak: ingang Westrand

zaterdag 14 juni – 10 u tot ? u
Beheerswerken Thaborberg
Afspraak: Parking Michielsheem, Kattebroekstraat 199, 1700 Dilbeek

zondag 15 juni 2008 - 8 u tot 12 u
Studiewandeling vogelgeluiden
 Enkel voor al ingeschreven deelnemers!

vrijdag 27 juni 2008 – 19 u
 tot maandag 30 juni 2008 – 10u
Natuurweekend in de IJzervallei
Afspraak: Vakantiehoeve Briesland, Oudekapellestraat, Alveringem
Bijdrage: 50 €/persoon (alles inclusief behalve drank)

zondag 20 juli 2008 – 8 u tot 12 u
Studiewandeling vogelgeluiden
 Enkel voor al ingeschreven deelnemers!

zondag 3 augustus 2008 – 14 u
Vlinderfietstocht
Afspraak: treinstation Dilbeek

zondag 17 augustus 2008 – 8 u - 12 u
Studiewandeling vogelgeluiden
 Enkel voor al ingeschreven deelnemers!

zaterdag 23 augustus – 18 u
Grote jaarlijkse barbecue
Afspraak: Castelhof, St.-M.-Bodegem

zaterdag 30 augustus 2008 – 21 u
Vleermuizenwandeling
Afspraak: Parking visvijvers, Dansaertlaan, Dilbeek

Deelname: gratis voor leden, 1€ voor niet-leden, tenzij anders aangegeven.

Contactpersonen:

Algemeen: Marc Bruneel, voorzitter, 0474/41 48 25 – m.bruneel@scarlet.be • Eric De Jonge, secretaris, 02/567 04 38 – eric.dejonge@skynet.be

Natuur•ket (jongerenwerking): Ignes Verstraete 02/466 55 85 – ihi.leon@scarlet.com

Thaborberg: Lien van Besien 0497/83 43 39 – lien.vanbesien@gmail.com

Vogelwerkgroep: Elisabeth Godding 02/649 00 90 – elisabeth.godding@skynet.be

Libellenwerkgroep: Patrick Goossens 047 731 94 37 – libellen.patrick@skynet.be

Inschrijving voor activiteiten: Louis De Leeuw 02/569 27 28 – louisdeleeuw@skynet.be
 rekening: 000-3250101-19

natuur•contact, website, melding waarnemingen:
 Marc Bruneel (zie hoger)
 website: www.natuurpunt-dilbeek.be

Ga mee op stap op 25 mei!

Toeren door Voeren



De Voerstreek is een kruispunt waar heel verschillende invloedsferen elkaar ontmoeten. En daarmee bedoelen we niet alleen de taalgemeenschappen. Voeren vormt het overgangsgebied tussen het schrale mergelland van Zuid-Limburg en het rijke Land van Herve. Tussen de leem van Haspengouw en de leisteen van de Duitse Eifel. Tussen het laagland en de eerste plateaus van de Ardennen. Tussen de atlantische en de continentale klimaatzone. Dat zorgt voor een grote verscheidenheid en dat vertaalt zich in een grote natuurrijkdom. Tel daarbij dat door het overwegend agrarische karakter van deze dunbevolkte streek het oude landschapspatroon nog vrij gaaf bewaard gebleven en dan weet je dat de natuurliehebber hier grandioos aan zijn trekken komt.

De bodemlagen die nu in de Voerstreek aan de oppervlakte liggen, stammen vooral het Krijttijdperk, zo'n 140 tot 70 miljoen jaar geleden. In die tijd ontstonden de krijtlagen, die we in de omgeving van Maastricht vinden, maar ook in Henegouwen of bij het Engelse Dover. Een ondiepe, vrij warme zee, waarvan de kust iets verder zuidwaarts lag, overspoelde toen dit gebied. Geduren-

↑ Het golvende Voerense landschap herbergt een rijke natuur en prachtige panorama's. Wandelplezier gewaarborgd!

de tientallen miljoenen jaren zonken resten van afgestorven zeeplantjes (algen) en -dieren naar de bodem, waar ze zich tot metersdikke lagen ophoopten. Deze lagen bestonden hoofdzakelijk uit kalk of krijt en kiezel. Het skelet van zeeorganismen bestaat altijd uit één van deze twee materialen. Beide bestanddelen waren oorspronkelijk in de bodem willekeurig vermengd. Maar dan vond een proces plaats, dat tot de afscheiding van kiezel leidde, in de vorm van lagen van silex- of vuursteenknollen. Die bleven bovenaan de hellingen liggen terwijl de erosie de kalk naar beneden spoelde. Dat zorgt voor een zure bodem bovenaan de dalflanken en een basische omgeving onderaan.

Busuitstap naar Voeren, 25 mei

Programma:

- voormiddag: wandeling in en om Natuurpunt-reservaat Altenbroek (± 5 km)
- namiddag: bezoek aan de wilde orchideeëntuin in het Gerendal (Nederland, ± 5 km)

Praktische afspraken

Vertrek 8 u, parking Westrand, terug rond 19 u
 Meenemen: picknick, laarzen of stevige wandelschoenen
 Bijdrage: volwassenen 15 €, kinderen 10 €
 Inschrijven vóór 20 mei bij Louis De Leeuw, 02/569 27 28 of louisdeleeuw@skynet.be



Daaro vinden we op bovenste gedeelte van de steile hellingen bossen van het eikenberkenbos-type. Dit is het normale loofbos op armere gronden. Ook in de Kempen, de Ardennen en op de Vlaamse zandgronden komt het voor. In de Voerstreek bestaat dit bos voornamelijk uit eik – zowel winter- als zomereik – en berk. Ook de lijsterbes is een typerende soort, samen met de om de stammen slingerende kamperfoelie. De kruidlaag bestaat vooral uit adelaarsvaren en diverse braamsorten.

Lager op de helling, in de smalle beboste gordel waar nog krijt in de bodem aanwezig is, groeit een heel andere vegetatie: het eikenhaagbeukenbos. De overheersende boomsoort is er meestal de es, soms de esdoorn. Dat zijn typische pioniersoorten: omdat hun zaden door de wind worden verspreid, kunnen ze na kaalkap bliksemsnel het open terrein veroveren. Hun aanwezigheid is dus een rechtstreeks gevolg van het van oudsher intensieve kapbeheer in deze hakhoutbossen. De omwonende boeren haalden hier immers hout voor het vervaardigen van gereedschap, voor het vakwerk van hun huizen en voor tal van andere toepassingen.

Deze eikenhaagbeukenbossen zijn een droom voor plantenliefhebbers. Hier vind je de zeldzaamheden waar de Voerstreek en het aangrenzende Nederlands Zuid-Limburg befaamd om zijn: orchideeën, zwarte rapunzel en heelkruid om er maar enkele te noemen.

Een merkwaardig landschapselement vormen de graften. Hun ontstaan gaat terug tot de tijd dat de landbouwer het bos, dat oorspronkelijk de helling bedekte, rooiden. Waarschijnlijk liet hij de oude bosrand bestaan en gooide er stenen, wortelstronken en zo meer op een hoop. Daarop schoten opnieuw struiken op. Bij het ploegen – met het verloop van de helling mee, om erosie te vermijden en het werk van het trekdier te verlichten – werd deze strook dus ook nooit bewerkt. Gronddeeltjes die naar beneden spoelden, hoopen zich tegen deze strook op. Aan de bovenzijde van de akker daarentegen ontstond een steile wand doordat daar materiaal werd weggevoerd. Daardoor verloor de helling tussen de oude en de nieuwe bosrand een deel van zijn steilheid. Als nu ook het bos hogerop werd gerooid, herhaalde het proces zich. De oude bosranden – de huidige graften – bleven ook nadien nog in het landschap herkenbaar omdat de boeren ze onbewerkt lieten. Ook nu de meeste akkers in weilanden zijn

↑ De forse purperorchis is een van de juweeltjes van de Voerstreek en het aangrenzende Mergelland van Zuid-Limburg

↓ Het rustieke Mergellandschaap weet zich op de schrale kalkgraslanden uitstekend uit de slag te trekken



omgezet, ziet de landbouwer meestal van het rooien van de graften af omdat anders gemakkelijk grondverschuivingen optreden.

Graften bieden allerlei dieren een ideale schuilplaats temidden van een gebied, waar ze voedsel kunnen zoeken. Vogels, kleine zoogdieren en insecten vinden er een onderkomen. De interessantste bewoner is wel de das. De Voerstreek is trouwens het enige gebied in heel Vlaanderen, waar onze grootste marterachtige nog van nature voorkomt. De gemeente kan zich beroemen op niet minder dan 60 bezette dassenburchten. Tegenwoordig zoekt hij wel liever de bosranden en spoorwegbermen op. Klaarblijkelijk vindt hij de graften vaak niet veilig genoeg meer. Een andere zeldzame bewoner van de bosgebieden is het vliegend hert.

Het continentale klimaat laat zich voelen tot in de Voerstreek. Daaraan dankt het gebied plantensoorten als witte veldbies, mispel en trosvlier. Op de warme zuidhellingen bereiken variëteiten als wilde marjolein, kruidvlier, beemdtkroon, borstelkrans en vliegenorchis dan weer één van hun meest noordelijke standplaatsen.

Ook water is een belangrijk gegeven in Voeren. De beken hebben een behoorlijke tot goede biologische kwaliteit naar Vlaamse normen. Ze herbergen nog flink wat beekprik, donderpad en beekforel. In een aantal poelen zijn kamsalamander, rugstreeppad of vroedmeesterpad te vinden. Jammer genoeg ging het aantal poelen de voorbije jaren sterk achteruit. Uit de hellingen ontspringen talloze bronnen daar waar onder het poreuze krijt een ondoordringbare kleilaag ligt die de bedrieglijke naam van “Vaalsers groenzand” kreeg. Dit is de thuis voor de vuursalamander.

Voeren is een waar wandelparadijs. Niet alleen omwille van zijn natuurschoon, maar ook wegens zijn pittoreske dorpskommen, vakwerkhuisen, hoeves en kappelletjes. Bovendien wippen we de grens over om de befaamde wilde orchideeëntuin van Schin op Geul te bezoeken. Mis deze uitstap dus niet!



Dilbeekse natuur in de kijker

zondag 1 juni, 14 u

Natuurwandeling in de Wolfspuiten

Klassiek is dit de bloemrijkste periode in de Wolfspuiten. Daslook, eenbes, boshyacint, echte koekoeksbloem, slanke sleutelbloem, moeraskartelblad, bosorchis... het zou er allemaal moeten staan rond deze tijd. Tenzij de lente net als vorig jaar een paar weken voorsprong neemt op het vaste tijdschema om de realiteit van de "global warming" te onderstrepen, maar tot nu toe lijkt dat mee te vallen deze keer.

Afspraak: ingang Westrand



Ruime belangstelling voor Natuur op de Rand

De filosofie van het project Natuur op de Rand is zo veel mogelijk mensen te mobiliseren voor de noden van de natuur in de groene gordel rond Brussel. De actie ging van start als samenwerkingsverband tussen de Natuurpuntafdelingen van Dilbeek en Asse en is dit jaar uitgebreid tot Wemmel en Grimbergen.

Dit jaar staat natuurbeheer centraal in de actie met een cursus van 4 theoretische lessen die doorgaan in Villa Beverbos te Wem-

mel en 4 praktische lessen telkens op een terrein beheerd door een van deelnemende afdelingen. Niet minder dan 47 belangstellenden schreven zich in. De eerste twee lessen zijn al achter de rug, maar wie er snel bij is, kan nog inpikken voor de theoretische lessen over kleine landschapselementen en graslandbeheer en voor de 4 praktijkmiddagen. Voor leden is dit gratis. Een seintje naar Louis De Leeuw volstaat (02/569 27 28 – louisdeleeuw@skynet.be)

Wandelingen blijven aanslaan

Jaarlijks organiseert Natuurpunt Dilbeek een tiental natuurwandelingen voor het grote publiek. Dat is immers nog altijd de eenvoudigste en meest directe manier om mensen de natuur te laten beleven. En geregeld hebben deelnemers iets interessants te vertellen over het gebied. Waar vroeger een poel heeft gelegen b.v. of hoe in "mijnen tijd" het hakhout werd beheerd. Leuk is ook dat niet alleen lokale mensen mee-

wandelen. We hadden al deelnemers uit Kortrijk en zelfs uit Aken in Duitsland. Gemiddeld komen we uit op een kleine 20 deelnemers per activiteit. Bij de wandeling langs het Bruegelpad van 30 maart waren er 14 en dat ondanks de dreigende regenwolken. De wandeling op de Thaborberg van 13 april trok 22 belangstellenden. De formule blijft dus aanslaan en we gaan er zeker mee door. Kom gerust eens mee!

Dag v/d Aarde had de wind mee

Op zondag 20 april trokken Natuurpunt Dilbeek en VELT Pedevallei naar de prachtige Zepposmolen van O.L.V.-Lombeek om er kennis te maken met oude, maar zo vernuftige windtechnologie én om

te bezinnen over de mogelijkheden van moderne windtechnologie (zie apart artikel). "Klimaat" was immers het centrale thema van de voorbije Dag van de Aarde. Windenergie blijkt alsnog meer een haalbare kaart te zijn, ook in een dichtbevolkte gemeente als Dilbeek. Na het bezoek aan molen en museum verkenden we nog een pas heropende trage weg in de omgeving (ja, ja, zomaar heropend, op enkele weken geregeld, zonder heisa, zo gaat dat daar in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek). We keerden vol goede moed huiswaarts...



Zoek mee naar vleermuizen met de bat-detector!

Vorig jaar zijn we gestart met een grootscheeps vleermuisonderzoek in Dilbeek. De ambitie is het hele straten- en padennet van Dilbeek af te lopen om te luisteren waar de beestjes zich ophouden. Zo ontdekken we in de eerste plaats hun jachtterreinen en de routes die ze volgen om die te bereiken. Door die in omgekeerde richting te volgen – wat wel makkelijker is gezegd dan gedaan – moeten we in een tweede fase dan hun vaste verblijfplaatsen op het spoor komen. Vooral het vinden van kraamkolonies is belangrijk. Het doel van dit project is de nodige informatie bijeen te rijven om een gemeentelijke vleermuisbeschermingsplan uit te werken.

Tot nu toe is ongeveer een derde van de gemeente aan bod gekomen. Als we er met een groepje gemotiveerde mensen serieus werk van maken, moeten we dit jaar het overige gedeelte afgewerkt krijgen. Om mee te doen is geen enkele voorkennis vereist. De methodiek is heel eenvoudig en je kan ze op een uurtje leren. Wie graag wil meedoen, komt best naar de demo-wandeling van zaterdag 17 mei. Samenkomst op de parking van het station van Dilbeek om 21 u. Geef vooraf wel een seintje aan Marc Bruneel (gsm 0474 41 48 25 of info@natuurpunt-dilbeek.be) om je komst te melden



Windenergie voor Dilbeek?

Windenergie is één de meest belovende hernieuwbare energievormen. Na een generatie onderzoek staat de technologie nu goed op punt en de economische rentabiliteit ervan benadert die van moderne, milieugecorrigeerde gascentrales. Als je de milieu- en sociale kosten meerekent, scoren windturbines even goed als de best functionerende centrales op fossiele brandstoffen. Verbranding van fossiele brandstoffen is vervuilend (CO₂-verhogend) en wordt – door uitputting van de bronnen – steeds duurder. Wind zal er echter altijd wel zijn en is niet vervuilend...



Twee jaar geleden stelde Bruno Moens van Opbouwwerk Pajottenland tijdens de Dag van de Aarde een studie voor over mogelijke lokaties voor windturbines in Dilbeek. Hij had liefst 12 lokaties geïdentificeerd. De Dilbeekse milieudienst heeft dit aantal inmiddels teruggebracht tot 8. Het gaat om grootschalige windturbines, die zo'n 100 meter hoog zijn met wieken van 40 m en die elk ca. 4000 MWh per jaar produceren, het elektriciteitsverbruik van ongeveer 1000 gezinnen. Met 17 van die turbines dek je het totale Dilbeekse elektriciteitsverbruik. Met slechts 2 haal je 12%: het dubbele van het streefpercentage op Vlaams niveau. Het loont m.a.w. de moeite om hiervoor ruimte te zoeken. Om die zoektocht in goede banen te leiden heeft de Vlaamse administratie een afwegingskader ontworpen met voornamelijk ruimtelijke en milieucriteria. Meteorologische condities (windsnelheden, edl.) spelen bij de lokatiekeuze alsmaar minder een rol, hoewel het aan de kust en op hoogplaatseus altijd wel interessanter zal blijven om "wind te vangen".

Ruimtelijk gezien ziet men windturbines liefst opduiken naast lijninfrastructuur zoals bij ons langs de E40. Qua bestemming komen industriezones en zones voor openbaar nut meteen in aanmerking, hoewel er uiteraard nog andere inplantingscriteria zijn. Zo zijn natuurgebieden uitgesloten. Het belangrijkste uitsluitingscriterium is de minimumafstand van 250 m tot woningen. Zones, die hieraan voldoen, zijn schaars – dank zij de gekende Vlaam-

se ruimtelijke wanordering – en meestal landschappelijk waardevol. Gelukkig vormen windturbines mooie nieuwe elementen in een landschap, alleszins veel mooier dan de vaak spuuglelijke gsm-masten en hoogspanningspylonen. Uit onderzoek blijkt dat ook de impact op avifauna beter meevalt dan aanvankelijk gedacht, als je bij de inplanting rekening houdt met vogeltrekroutes.

Als je deze criteria in onze gemeente toepast, kom je uit op drie zoekzones: een cluster van 3 windturbines langs de E40 in Sint-Ulriks-Kapelle, 3 in de omgeving van de E40-parking in Groot-Bijgaarden en 2 in de industriezones van Groot-Bijgaarden. Om de eerste cluster te verwezenlijken is een gewestplanherziening vereist. Hiervoor moet eerst nog het gemeentelijk structuurplan goedgekeurd worden. Dat zal nog wel even duren, maar is geen onoverkomelijk probleem. De clusters in Groot-Bijgaarden stellen uit bestemmingsoogpunt minder problemen, maar roepen meer milieutechnische vragen op. Zo mag de mogelijke

↑ Windturbines worden alsmaar efficiënter en kunnen een belangrijke bijdrage leveren voor "groene" energie. De optie van biodiesel uit koolzaad daarentegen ligt sterk onder vuur.

↓ In dit fraaie panorama over Wambeek zijn digitaal drie windturbines van 100 meter gemonteerd. Gevonden?



slagschaduw in gebouwen in de omgeving niet veronachtzaamd worden, maar ook dit is weer geen onoverkomelijk probleem. Het afbakenen van zoekzones is een eerste van zeven stappen, die in totaal gezet moeten worden. Opname van de zoekzones in het gemeentelijk structuurplan is de volgende stap (2). Op basis hiervan kan advies gevraagd worden aan de zgn. Vlaamse Windwerkgroep, die groen licht moet geven (3). Nadien volgt de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen (gewestplanaanpassingen; 4) en het zoeken naar akkoorden met eigenaars en naar basisfinanciering (5). Een grootschalige windturbine kost gauw 2,5 miljoen euro, net iets teveel voor een gemeentelijke begroting, zeker als je er 8 wil plaatsen. Gelukkig wordt momenteel met andere financieringsvormen, zoals de verkoop van "wind" aandelen aan de lokale bevolking, die zo kan participeren in de bouw en exploitatie van hun windmolen, en er bovendien een mooie rente (6%) aan overhoudt.

Sensibilisering en participatie vormen de sleutelwoorden voor een succesvol windturbineproject. Als (bijna) iedereen er achter staat, kun je met gerust gemoed stedenbouwvergunningen en milieuvergunningen aanvragen (6) en de bouw en exploitatie aanvatten (7). Benieuwd hoeveel turbines na al die stappen overeind zullen staan. Hopelijk krijgt dit project de (Dilbeekse) wind in de zeilen en geen tegenwind. Maar dan nog kunnen we onze (Dilbeekse) huik naar de wind zetten. . .

TUSSEN OTTER EN ZEEHOND

28 & 29 juni: trek mee op natuurweekend in de IJzervallei!

De otter is nog niet terug in IJzervallei, maar er wordt aan gewerkt. Verenigingen – waaronder Natuurpunt – en openbare besturen werken er samen onder de overkoepelende naam *Plan Otter* om de natuur nieuwe kansen te geven. Heel concreet is het allemaal niet, maar links en rechts is al wat gerealiseerd. *Plan Zeehond* daar-entegen is al grotendeels rond. Dit natuurherstelplan voor de IJzermonding was het meest omvangrijke ooit in Vlaanderen. Ruim 250.000 m³ baggerslib die bij de aanleg van de jachthaven in het natuurgebied was gedumpt, werd afgegraven. Kaaien, dokken en militaire gebouwen werden gesloopt. En er kwam een educatief-recreatieve infrastructuur. Als ze iets aanpakken, doen ze het grondig daar *Bachten de Kupe*.

Maar niet alle natuur is nieuw in de IJzervallei. De natte hooiweiden – de IJzerbroeken – die bijna ieder jaar 's winters overstromen, zijn al eeuwen in gebruik. Net als de grachten en sloten die sinds de middeleeuwen het water uit de polders afvoeren en de vijvers en plassen die nooit drooggelegd zijn geraakt.



↑ De Blankaart is een van de belangrijkste natuurgebieden uit de IJzervallei

↓ zwanenbloem een fraaie verschijning aan de waterkant



Water is dan ook hét element in de IJzervallei. En dat heeft zijn specifieke fauna en flora. Watervogels zijn er in overvloed. Van aalscholver tot zaagbek. Talrijke weidevogels, zoals grutto's en Kievitten komen er broeden. In de rietkragen hoor je karekiet, snor en andere blauwborsten. Oeverzwaluwen maken hun nest in de afkalvende oevers. In de sloten bloeit de fraaie zwanenbloem en tussen het riet vind je grote egelskop of de zeldzame lidsteng. De bermen kleuren geel van pastinaken en morgenster. Poelen en plas- sen tooien zich met aarvederkruid, hoornblad en waterranonkel. En overal klinkt gekwaak van groene kikker.

De meest bekende trekpleisters voor de natuurliefhebber zijn ongetwijfeld de IJzermonding en de Blankaart, maar er is veel meer. Zoals de Vicogne-kleiputten te Stuivekenskerke, de broeken rond de Knokkebrug of de komgronden van Lampernisse.

Wil je de IJzervallei leren kennen in goed gezelschap en onder begeleiding van ervaren kenners? Schrijf dan in voor het natuurweekend van 29 en 30 juni. We maken er net als verleden jaar in de Hoge Venen een leerrijke en gezellige bedoe- ning van. Kom mee!

Praktisch

Verblijf: vakantiehoeve Briesland, Oudekappellestraat, Alveringem
Aankomst: vanaf vrijdag, 18 u
Vertrek: uiterlijk maandag, 10 u
Max. aantal deelnemers: 30
Maaltijden: in de bijdrage inbegrepen (behalve alcoholische dranken)
Bijdrage: 50 €/persoon
Inschrijving: vóór 31 mei bij Louis De Leeuw op 02/569 27 28 of louisdeleeuw@skynet.be

Wat zwemt er in jouw tuinvijver op 17 & 18 mei? Kijk, een kikker!

In het weekend van 17 & 18 mei 2008 organiseert Natuurpunt het eerste landelijke tuinvijverweekend. Kikkers, padden en salamanders stellen hoge eisen aan hun omgeving. Van zodra er iets fout loopt in het milieu, verdwijnen ze snel. Net omdat het ambassadeurs zijn van kwaliteitsvolle natuur, willen we in kaart brengen hoe het met ze gaat. Want hoe meer we weten, hoe sneller we kunnen ingrijpen. Het gaat immers niet best met onze amfibieën, net omdat in het Vlaamse landschap heel wat poelen zijn verloerd of verdwenen.

Maar misschien kunnen ecologisch ingerichte tuinvijvers de kikkers & co wel door deze moeilijke tijden heen helpen. Laat ons daarom weten wat er in jouw tuinvijver leeft en geef je waarnemingen door via www.natuurpunt.be/tuinvijvers.

Voor elk amfibie dat aan het wateroppervlak verschijnt, zitten er vast nog een heleboel onder water. Daarom vragen we niet om ze te tellen, maar gewoon aan te geven of een soort in je tuinvijver voorkomt of niet. En dat is wél vrij eenvoudig. Rustig kijken naar de waterspiegel (best naar open, zonnige plekjes) zal je al gauw enkele luchthappende watersalamanders opleveren. Een tip: 's nachts zijn salamanders een pak actiever dan overdag dus trek op nachtelijke verkenning, gewapend met een zaklamp.

Groene kikkers zijn wachters aan de waterkant. Loop eens rond je vijver en meestal hoor je enkele met een plons in het water verdwijnen. Vaak liggen ze bij zonnig weer ook luierend te drijven en in volle paartijd kan je niet om hun gekwaak heen.

Doe mee aan het eerste landelijke tuinvijverweekend!

Gewone pad en bruine kikker zijn er vroeg bij. In maart leggen ze al hun eitjes af en dan verraden geleijachtige klompen kikkerdril of paddensnoeren hun aanwezigheid. Maar tijdens het telweekend zijn de meeste volwassen bruine kikkers en padden al terug aan land. Maar echt ver springen ze niet. Rommel eens in je composthoop of kijk onder je houtmijt. Veel kans dat je er daar eentje zal treffen.

Meer informatie vind je op de website <http://www.hylawerkgroep.be>





Nieuw in de Wolfspuiten: grote aderbekerszwam

Roosmarijn Steeman van het Brabants paddestoelenproject zakt geregeld af naar de Wolfspuiten omdat er nog zoveel te ontdekken valt. Op 6 april was het opnieuw raak en ontdekte ze weer een bijzondere soort: de grote aderbekerszwam, *Disciotis venosa*.

Deze typische voorjaarspaddestoel staat op de Rode Lijst met als status "bedreigd". Volgens de Vlaamse vakliteratuur komt hij vooral voor op kale of met mos bedekte leem of klei in loofbossen en schrale bermen. Volgens de Walen

voelt hij zich thuis in vochtige, kalkrijke gebieden. De Wolfspuiten zijn dus een logische vindplaats.

Het vruchtlichaam kan variëren van een redelijk diepe beker tot een vlakke schotel. De grootste exemplaren halen een diameter van ruim 15 cm. De bodem van de schotel vertoont altijd een adering die doet denken aan de ribben van morieljes, waaraan de grote aderbekerszwam nauw verwant is. Het vruchtvlies ruikt naar Javel, vanwaar zijn Engelse naam *bleach cup*.

14 juni, 10 u

Beheerswerken op de Thaborberg

Het maaibeheer op de Thaborberg vertoont nog geen spectaculaire resultaten, maar het gaat de goede kant op. De brandnetels, bramen en bereklauw beginnen zoetjesaan het loodje te leggen in het midden van het perceel. Aan de rand zorgt de bladval voor een sterke aanrijking met stikstof en schraal zal het er nooit worden. Wel zal een gevarieerd patroon ontstaan met rijkere en schralere stukken. En variatie is gunstig voor de soortenrijkdom. Doorgaan is dus de boodschap. Daarom is al wie een bosmaaier, een hark of een riek kan hanteren van harte welkom op 14 juni vanaf 10 u. We zorgen naar goed Dilbeeks gebruik voor een voedzame middaghap.

Na de middag wordt het druk, want dan komen de 47 cursisten van Natuur op de Rand aansluiten. Zij komen hier wat opsteken over de praktijk van bosbeheer. Niet dat er momenteel specifieke ingrepen voor de bospecelen voorzien zijn, want de belangrijkste maatregel bij bosbeheer is "niets doen" en daar houden we ons zo veel mogelijk aan. De bedoeling van de cursus is eens te overlopen welke ingrepen eventueel op de Thaborberg van toepassing zouden kunnen zijn en te bespreken of die al dan niet zinvol zijn in de huidige situatie. Daarbij krijgen we de hulp van Bert Geysels, coördinator van de Bosgroep Zenne, Zuun en Zoniën. Uiteraard zijn alle beheerswerkers welkom om aan te sluiten bij deze activiteit, ook als ze niet voor de cursus zijn ingeschreven.

Teken zelf je natuurlijke tuin



VELT organiseert in september en oktober van dit jaar een cursus "Teken zelf je natuurlijke tuin". De cursus zal inhoudelijk zo veel mogelijk op de praktijk gericht worden, met veel inbreng en vragen van de deelnemers. Een interactieve cursus m.a.w., met theorie en praktijk.

In 7 lessen, waarvan 1 tuin(werk)bezoek, gaan we stap voor stap ons tuinplan tekenen en ook zoeken naar geschikte planten om dit in te vullen. Er is geen voorkennis vereist. We proberen een tuin op te bouwen waar wij ten volle van kunnen genieten, zonder slaaf te worden van het tuinwerk. Tegelijk zal onze tuin een grote meerwaarde bieden aan de natuur. De lesgevers zijn Wim Collet, Frans De Smedt en Liesbeth Dothée.

De lessen gaan door in het Receptiecentrum van Itterbeek, Keperenbergstraat 37, starten om 20 uur en eindigen om 22.30 uur. Bij inschrijving en be-

taling ontvangen de deelnemers een vragenlijst en een bevestiging van hun inschrijving.

Richtprijs: 55 € voor VELT-leden; niet-leden betalen 25 € extra (lidmaatschap Velt). Omvat drankje, tekenpapier en cursusboek. Overschrijving: VELT-Pedevallei – 068-2177280-45.

Inschrijving en info bij Liesbeth Dothée, tel. 02/466.61.93, liesbeth.dothee@skynet.be.

- Les 1. Maandag 8 september 2008
Ecologische uitgangspunten (L. Dothée)
Inventarisatie van het perceel en mogelijke wensen van de eigenaar
- Les 2. Maandag 15 september 2008
Graslandjes en zonneborders (L. Dothée)
Natuurlijke successie; verschillen tussen gazon, bloemenakker, bloemenweide en tussen graslandplanten en ruigtekruiden

- Les 3. Zaterdag 20 september 2008
Tuin(werk)bezoek
Plaats en uur nog overeen te komen
- Les 4. Maandag 22 september 2008
Toepassing op je eigen tuin (W. Collet)
Hoe geef je een plan concreet gestalte? Looplijnen, perspectief. . .
- Les 5. Maandag 13 oktober 2008
Een natuurlijke gelaagdheid (W. Collet)
Houtachtigen vormen het geraamte van de tuin
- Les 6. Maandag 20 oktober 2008
Klimmers en water (F. De Smedt)
Integratie van regenwater in de tuin: moerasjes, maar geen vijvers
- Les 7. Maandag 27 oktober 2008
Bespreking eigen project (Wim, Frans en Liesbeth)
Bespreking ontwerp cursisten

Maak kennis met de **provinciaal prioritaire soorten**

Gezocht: veldleeuwerik

Tussen
1970 en 2002

verdween 95% van het aantal veldleeuweriken in Vlaanderen. Geen wonder dat de eens zo algemene soort op Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten terecht kwam. De grootste boosdoener is de intensivering van de landbouw. Door het optimaliseren van de voedselproductie voor mens en veestapel is er geen plaats meer voor akkerranden en weilanden met wilde bloemen en kruiden. Daardoor zijn er minder insecten en dus is er minder voedsel voor de veldleeuwerik en andere plattelandsvogels. Ook 's winters is schraalhans keukenmeester want de graanvelden worden voor de winter al omgeploegd. En daarmee de wintervoorraad: de zaden die op de stoppelvelden waren achtergebleven. Ook vraagt intensief bemest grasland om vaker maaien: de goed verstopte nestjes van veldleeuweriken worden hierdoor letterlijk weggemaaid. En het gebruik van insecticiden is ook niet bevorderlijk voor de vogelstand.

Om de neergang van de akkervogels te stoppen, probeert het *Programma voor Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2007-2013* een meer extensieve manier van landbouw te stimuleren via subsidies

Herdenkingsboek **Henk Meert** op komst

Henk Meert was een van de grootste Pajottenlanders van de voorbije decennia. Hij was geruime tijd voorzitter van Opbouwwerk Pajottenland en hoofddocent aan het Instituut voor Sociale en Economische Geografie van de KULeuven. Op 20 oktober 2006 overleed hij geheel onverwacht op 43-jarige leeftijd. Zijn strijd voor rechtvaardigheid heeft sporen nagelaten in zijn wetenschappelijk werk... Hij legde de vinger op de wonde van de slechte en onbetaalbare huisvesting en op de wonde van de armoede in de stad en op het platteland. Hij streefde ook naar duurzaamheid, daarom stimuleerde hij de biologische landbouw en windenergie en ijverde voor duurzame mobiliteit op het platteland. In juni verschijnt een selectie van zijn teksten onder de titel "Mens, maatschappij en ruimte". Het boek wordt uitgegeven bij Epo en kost 25 € bij voorintekening via internet: <http://www.epo.be/uitgeverij/voorintekening-HenkMeert.php>

– deels met Europees geld – gekoppeld aan beheersovereenkomsten. Een belangrijke plaats nemen daarbij de zogenaamde

'leeuwerikeilandjes' in: stukjes grond van vier bij vier meter middenin grote graanvelden waar de leeuweriken kunnen broeden en voedsel zoeken. Andere voorstellen zijn meer percelen braak laten liggen en akkerranden aanleggen met wilde bloemen en kruiden, de zogenaamde faunaranden, waar niet met insecticiden gespoten mag worden. Behalve de veldleeuwerik zullen ook andere vogels en dieren hiervan profiteren. De natuur moet een vanzelfsprekend onderdeel van het agrarisch landschap gaan vormen.

De veldleeuwerik was 20, 30 jaar geleden een heel algemene broedvogel. Een deel van onze veldleeuweriken overwintert in Zuid-West Europa, in februari komen ze terug naar ons land – als ze tenminste onderweg niet worden afgeknald. Veldleeuweriken uit noordelijke streken komen 's winters naar hier. De veldleeuwerik is dus zowel trek- als standvogel en wintergast.

Het is een stevig gebouwde vogel, met zijn 17-18 centimeter iets groter dan een mus. Bovenop is hij bruin met zwarte en crème-kleurige strepen, aan de onderkant wit-

achtig, de borst is geelbruin met donkere strepen. De vleugels zijn vrij breed, de staart redelijk lang, de snavel fors. Bovendien heeft hij een onopvallend kuifje dat hij rechtop kan zetten. Mannetjes en vrouwtjes zien er hetzelfde uit.

De veldleeuwerik heeft een uitbundige, heldere zang die soms heel lang (56 minuten is de langst gemeten tijd) kan aanhouden. Vooral het mannetje slooft zich tijdens de spectaculaire baltsvluchten erg uit. Hij kan uitbundig zingend tot een hoogte van wel 50 tot 100 meter stijgen, daar een tijdlang stil blijven hangen om vervolgens in spiralen weer naar beneden te komen. Als een parachute ploft hij met gespreide vleugels en staart vlak bij het vrouwtje neer. Deze hele act is bedoeld om zijn territorium af te bakenen en de vrouwtjes te verleiden en te imponeren.

De veldleeuwerik nestelt in het open veld op de grond. De nesten met drie tot vijf eieren zijn goed verstopt, maar de veldleeuwerik wil wel vrij uitzicht houden op zijn omgeving. De broedperiode is april-juni. Na twee weken komen de jongen uit en met een week of drie zijn ze al weer uitgevlogen. Veldleeuweriken hebben twee tot soms drie broedsels achter elkaar.

's Zomers eet de veldleeuwerik vooral veel insecten, maar in andere seizoenen schakelt hij probleemloos over op zaden.

Als je een veldleeuwerik in je buurt waarneemt, meld dan de heuglijke gebeurtenis op info@natuurpunt-dilbeek.be.

Bron: www.natuurinformatie.nl (Vogelbescherming Nederland) en www.natuurpunt.be



Wij hamsteren jouw lege inktpatronen*

Breng je lege inktpatronen en tonercassettes naar onze containers!

- Westrand (vlak bij de bibliotheek)
- kringwinkel Kereweeroom, Spanjeberg 4, Dilbeek. Open dinsdag-vrijdag: 10u-17u30 zaterdag: 10 u - 16u30

GROND GRONDIG ONDERZOCHT!

Als natuur•ket maak je de gekste dingen me. Stel je voor: je gaat verschillende soorten grond zoeken, die verwarmen, verschromen, kijken wat je over houdt, hoe de structuur is... Gekkenwerk, denk je? Helemaal niet, onze ketten deden het graag. Ze zagen zelf hoeveel vocht er in de grond zat, hoeveel humus er verbrandde... Ook de lekkere knabbel kwam uit de grond: een wortel.



Nog natuur•ket activiteiten

zaterdag 10 mei
Lieveheersbeestjes
gids: Eric, plaats: Westrand

zaterdag 7 juni
Grassen
gids: André, plaats: Westrand

zaterdag 13 september
Spinnen
gids: Elisabeth, plaats: Westrand

zaterdag 25 oktober
Voederbakjes en nestkastjes timmeren
gids: Handige Harry, plaats: Thaborberg

JNM Pajottenland AGENDA

Kijk altijd op <http://www.jnm.be/pajottenland/> voor het laatste nieuws over deze activiteiten

JNM op zoek naar de heilige graal
Wanneer: 11-05-08 van 14u00 tot 17u00
Wie: piepers (tot 12 jaar)
Waar: Domein Gaasbeek
Meebrengen: verkleedkledij
Verantwoordelijke: Kim Vanden Berghe (dappersmelleken@hotmail.com, 0494/92 48 29)

Rond ons eeuwenoude kasteel werd ooit, in een ver verleden de heilige graal verstoppt. Hij werd tot nu toe nooit gevonden en hier moet verandering in komen! Waarom de heilige graal zo belangrijk is voor ons en wat jullie juist te wachten staat, vertellen we dan wel.

Eerste piepkamp van JNM-Pajottenland
Wanneer: 16 juli 2008 tot 20 juli 2008
Waar: Nismes, in de Viroinvalllei
Meer info en inschrijvingen: JaneVan Haver (0498/086.283)

De Kleine Prins heeft ons gevraagd om samen met hem onze wereld te verbeteren. Jullie zullen hem met raad en daad kunnen bijstaan. Denk thuis al maar eens na hoe jouw perfecte wereld er uit zou zien ... en kom het ons vertellen en tonen op kamp.

HET BOS BONT EN BLAUW



Het leek wel feest in het Hallerbos! Wat een prachtig blauw tapijt! Duizenden of nee, tienduizenden en nog veel meer blauwe boshyacinten stonden volop in bloei. We hadden het al vaak horen vertellen dat het zo een pracht zou zijn en het is zeker niet gelogen.

Onze gids Elly wist er alles over. Waarom ze nu bloeien en niet als de bomen al blaadjes hebben. Dat die knolletjes onder de grond hun voedsel reserve is voor het ganse jaar. Elly had alles mooi geïllustreerd en het spelletje werd gewonnen door de meisjes met het groene blaadje. Of toch niet..?



Uit de heksenketel ten huize Thaborberg

De late lente is een heerlijke tijd voor de dolle heks die haar vaste stekje heeft tussen de grauwe abelen op de Thaborberg. Dan groeit een van haar favoriete planten, waarmee ze heerlijk aan de slag kan! Dit keer kwam er wel een héél krachtig aroma uit haar kookpot opstijgen: de geur van look.

De producent van dit penetrante parfum is de daslook die hele velden vormt op de vochtige, humusrijke bosbodem. Dat hij niet in alle bossen te vinden is, komt doordat hij een lijk kalk in de bodem nodig heeft en dat vind je niet overal. Maar wel op de Thaborberg. Daslook kan hele oppervlakten in beslag nemen, dank zij de mieren die zijn zaadjes rondslepen. Niet dat ze met opzet daslook uitzaaien: ze zijn alleen maar tuk op het stukje suikerhoudend weefsel dat aan het zaadje vastzit.

Daslook behoort net als de knoflook tot de familie van de uien. Die hebben allemaal een markante smaak en geur die afkomstig is van bepaalde zwavelverbindingen. Zwavel heeft heel wat geneeskrachtige eigenschappen en daslook bevat er veel van.

Dat weet onze heks maar al te goed, want ze heeft er haar smetteloze huid aan te danken (dat heksen wrattig en rimpelig zijn, is een sprookje).

Elk voorjaar volgt ze een kuur met daslook. Ze doet jonge plantjes in de sla of in de soep. Of ze mengt ze fijn gesneden door verse kaas of aardappelpuree. Om er later op het jaar nog van te kunnen profiteren, bereid ze er een tinctuur van. Ze legt de plant enkele weken in brandewijn die de werkzame stoffen onttrekt aan de bladeren en bollen. Enkele druppels op een klontje suiker of opgelost in een glas water werken bijna net zo goed als het verse kruid. Maar we weten dat onze heks een fijnproever is en dus mengt ze haar tinctuur het liefst met een glaasje wijn! En ze heeft op haar schap ook altijd een flesje olijfolie staan waarin een maand lang daslook heeft getrokken. Heerlijk bij de sla. Soms prakt ze in een vijzel een handvol daslook fijn met wat pijnboompitten, pittige kaas en wat olie. Een lekkere pesto!

Hoe daslook voor een gezonde huid kan zorgen? Gewoon door zijn bloedzuiverende werking. Hij stimuleert lever en gal om afvalstoffen af te voeren, zodat die zich niet

Daslook groeit in vochtige, humusrijke bossen op een kalkrijke bodem



in de huid kunnen opstapelen. En hij heeft nog een hele reeks andere positieve werkingen, vooral voor de ingewanden. Hij bevordert de spijsvertering, verdrijft wormen, remt bacteriën en weert schimmels. Hij werkt ook bloeddrukverlagend doordat hij de aders een beetje doet uitzetten. Hij bevat ook heel wat ijzer, maar dat wordt niet zo makkelijk door het lichaam opgenomen als ijzer uit dierlijke producten.

Daslook stelt heel specifieke eisen stelt aan haar groeiplaats en is daardoor zeldzaam. Plukken is dus niet zo'n goed idee (hoewel naar verluid sommige Brusselse restaurants zich daar niets van aantrekken). Gelukkig dat al die positieve eigenschappen allemaal terug te vinden zijn in de knoflook die je in elke groentewinkel vindt. Maar daar kan onze heks uiteraard niet terecht. Die enkele handvullen daslook zijn haar dan ook van harte gegund.

Overigens lusten niet alleen mensen graag een blaadje daslook. Ook dassen en beren hebben de reputatie daslookliefhebbers te zijn. Dat zou zowel de Nederlandse naam als de Franse (ail des ours) en Duitse (bärlauch) verklaren.